

פנינים על התורה

בענין טבילות הכהן הגדול ביוהכ"פ

[פס"ז ד'] וְחָץ בְּמַיִם אֶת פְּשָׁרוֹ וּלְבָשָׁם:

אמר בזה מו"ר הגר"ד ל שליט"א שגדר דין טבילה בהחלפת בגדי כה"ג הוא הוספת קדושה והכשר, ואינו ענין לטהרת טומאה, שהרי גם כהן הטמא מת ועובר במקדש מדין טומאה הותרה בציבור דינו בטבילות אלו.

אך הסתפק בזה מו"ר הגר"ד ל אי חשוב חסרון מוכשר בהעדרם, או שאינו אלא דין מעשה טבילה בלבד, ונפ"מ י"ל בזה במקום דאיכא לפנינו ספק טבילת כה"ג אי איכא חזקת אינו מוכשר לחייבו טבילה כדין ספק טבל בעלמא, דא"נ שבהעדר הטבילה הוי חסרון הכשר, א"כ בדין שנימא בזה שחזקה שאינו מוכשר, אולם אי הדין טבילה הוא מעשה טבילה בלבד, א"כ לא נימא בזה דאיכא חזקה על הגברא שאינו טבול, שאינו מצב בגברא בהעדר הטבילה, [מלבד שיל"ד חזקה על פעולה או חזקה על מצוות], וצ"ת'. (חצר הכהנים עה"ת)

ברין לקיחת גחלים מלא המחתה.

[י"ב] וְלָקַח מֵלֵא הַמַּחְתָּה גַּחְלֵי אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלְּפָנֵי ה' וְגו'.

ברמב"ם בפ"ד מהלכות עבודת יוהכ"פ שכתב כל סדר העבודה, לא כתב דין לקיחת מלא המחתה גחלי אש, והוא דבר פלא, והעיר בזה מו"ר הגר"ד ל שליט"א, [ומשמע דס"ל שאין דין לקחת מלא המחתה אלא רגילות בלבד לעשות כן]. (חצר הכהנים עה"ת)

בגדר דין וכל אדם לא יהיה באהל מועד.

[יז] וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֵהֶל מוֹעֵד בְּבֹאֵל לְכַפֵּר בְּקָדָשׁ עַד צֹאתוֹ, וְגו'.

יל"ד אי הוא דין בדיני העבודה שבפנים שלא יהיה אחר שם, [והוא דין בכל הקטרה בהיכל ולא רק ביוכ"פ] ואינו איסור ולא בלבד, ולצד זה י"ל דהעבודה פסולה כשיש אדם בעזרה, [אך כיון שבעינן בעלמא שנה הכתוב לעכב, הכא דאין זה אז כשר] או דאין כאן אלא איסור לאדם ליכנס לעזרה בשעת עבודת פנים,

והגר"פ בהערות לס"ג ל"ת רפ"ג, הכריח דהוא דין בדיני העבודה שתיעשה באופן שלא יהיה בה אחר, ולהכי לא מנו מוני המצוות דין זה, וצידד שם דעבודה תהיה פסולה בזה, והכרחו בזה הוא מהא מבואר במדרשים ובירושלמי דגם מלאכים אסורים להיות בפנים בשעת העבודה, ואי הוי איסור על הנכנס בשעת העבודה ל"ש ד"ז במלאכים, וע"כ דדין הוא בעבודה שתיעשה כשאין בה אדם או מלאך אחר.

אולם הביא שם מדברי רש"י ביומא מ"ד ב', וכן בהרב אברבנאל ז"ל (בפרשת אחרי) שכתב וז"ל והנה צוה הקדוש ברוך הוא שכל אדם לא יהיה באהל מועד בבואו לכפר בקדש עד צאתו. לתת הבדל מדרגה לכהן גדול על אחי הכהנים שעם היותם גם המה בשאר ימות השנה נכנסים להיכל להקטיר קטורת ולהטיב את הנרות. הנה ביום המקודש הזה כשיבא כהן גדול לקדש הקדשים עם הקטרת או עם הדם להזות לא יהיה שום אדם באהל מועד שהוא ההיכל, והוא על דרך מה שנאמר בהר סיני וגם הכהנים וגו' ונגש משה לבדו עכ"ל, ומבואר דדין לאו זה.

וכן הוכיח מו"ר הגר"ד ל שליט"א מדברי הגמ' ביומא מ"ד דאמרו שם דגם ביציאת כה"ג אסור להיות לאחר, הגם דאין בזה עבודה כלל, וע"כ דאיסור הוא להיות במקדש בזמן עבודת הכהן, והדק"ל בהשמטת הלאו במוני המצוות, וצ"ע רב בזה. (חצר הכהנים עה"ת)

ברין בשר תאווה במדבר.

[י"ז ג'] אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׂוֹר אוֹ כֶּשֶׂב אוֹ יִזְוּ בַּמִּחְנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמִּחְנֶה: (ד) וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאוּ לְהַקְרִיב קָרְבָּן לַה'

ועמש"כ בזה מו"ר הגר"א גרבוז שליט"א בספר נר לאחד.

ועי' רשב"א בחולין י"ז א' שהאריך לבאר כן, וצריך דקדוק טובא בדבריו שם.

ומאחי הגאון ר' משה שליט"א שמעתי לדון אי בע"מ עובר חשוב שאינו בר הקרבה להתיר ההקרבה או לא.

לפני משכן ה' דם יחשב לאיש ההוא דם שפך ונכרת האיש ההוא מקרב עמו:

בדברי הראשונים שאיסור בשר תאווה נלמד מקרא דשחוט חוץ

ברמב"ן כתב הכא שמקרא זה בא לאסור בשר תאווה עד שישחוט בפנים לקרבן. והביא כן בשם המדרשים, וכ"כ רש"י בחולין ט"ז ב', ובחידישי הרמב"ן לחולין ט"ז ב' י"ז א' תמה טובא בדברי רש"י האלו והרחיק פירושו, אך בסוף דבריו סיים שבמדרשי אגדה מבואר כדברי רש"י והסכים לדבריו שם, ולזה כתב הכא בפירושו עה"ת שאיסור בשר תאווה חשוב כשחוט חוץ.

ובדברי הראשונים נראה דהעמידו שני צדדים אי תחילת האיסור הוא גוף אכילת הבשר ולאחמ"כ איכא איסור שחוטח, כיון שאין רשות לאכול בשר חולין בשחיטה, או דגדר האיסור הוא גוף מעשה שחיטה בחוץ, וכן נראה בדברי הרמב"ן בפירושו עה"ת הכא.

ומן הדין להיות נפ"מ רבתא בין הצדדים בזה, דאי איסור שחיטה בלבד הוא, א"כ כ"כ שנשחט בהמה גם באיסור הבשר שרי באכילה, שרק השחיטה נאסרה ולא גוף אכילת הבשר, שכל שחיטת קדשים בחוץ סתם שרי משום דין קודש שבו, [ויל"ע מדין קדשים שמתו אי ליכא איסור כלל] אך בחולין ל"ש איסור זה ושרי לאכול אחר השחיטה בחוץ, אך משמעות הסוגיא בחולין ט"ז ב' שבשר תאווה אסור באכילה והדבר צ"ב לשיטת הרמב"ן שנקט שאיסורו הוא גוף השחיטה בחוץ, א"כ מנ"ל לאסור הבשר באכילה. (חצר הכהנים עה"ת)

בדין בשר תאווה בבעלת מום ובשאר פסולי מזבח.

והנה יל"ד טובא אי הבהמה בעלת מום ולא עומדת להקרבה אי מותר לשחוט ולאכול, או לא, ובדברי התוס' בחולין שם נראה בתו"ד שם שבע"מ לא נאסרה באכילה, ומו"ר הגר"ד ל שליט"א הוסיף בזה שלפ"ז שרי לכתחילה להטיל מום בבהמה הזו, של"ה קודש לאסור מדין מטיל מום בקדשים, וע"כ יכול להטיל מום בבהמה ולשחוט, וכן שרי לעשות בהמה כדין מחיר כלב ואז נפסל הקרבן. [והגם שאמרו בבכורות נ"ג ב' לענין מע"ב בזה"ז, שלא ראוי לעשות כל הבהמות מומים שלא יהיה קרבן למקדש, אולם כל בהמה שרי לעשותו לעצמה בעלת מום ולשחוט]. והדברים נפלאים בסברא ברורה. (חצר הכהנים עה"ת)

חמץ אחר הפסח

מספר הגר"מ הירשפלד שליט"א (קונטרס מילי דבי מדרשא ניסן תשע"ז עמ' צו) לפני שנים רבות הזדמן לי ללמוד חברותא עם הגר"ד ל שליט"א, [ובין השיטין זכינו לשמוע גם מעט שיחת חולין של ת"ח]. ובאותה תקופה קמה כאן בארה"ק מערכת כשרות חדשה על מאכלים, והיא היתה צריכה לפרסם את עצמה, וכיצד תפרסם את עצמה? היא מצאה לעצמה סוג חומרא חדשה שמערכות הכשרות האחרות לא מקפידות, והיא פרסמה בכל חוצות העיר, שהם מתכננים בס"ד להקפיד גם על החומרא הזאת והזאת. היה זה לקראת פסח והם פרסמו שהם בהכשר החדש יקפידו לא להשתמש כלל בחמץ שעבר עליו הפסח אפילו שהיתה מכירה כדין.

והגר"ד ל שליט"א הקפיד מאד על כך, והוא סיפר לנו שהנידון הזה עלה עוד בחיי החזו"א, כיון שיש לחומרא זו מקורות בהלכה, והחזו"א בחיוב לא רצה שהחומרא הזו תיכנס לציבור. ולמה? כי אמנם אותם המחמירים יריוחו את החומרא, אבל מצד שני כל המערכות הגדולות וכל בתי החרושת הגדולים לא יעמדו בנסיון, ואם כל הכמויות העצומות של החמץ שברשותם אין להם פתרון. כי המכירה לא מועילה וההכשר פוסל את זה אח"כ, והכל הולך לאיבוד. זה הפסד מרובה מאד, והם לא יעמדו בנסיון הזה, שהרי אין להם מספיק את האינטרס לעשות מכירות כדין, כיון שזה לא יועיל להם לאחר הפסח. ולכן החזו"א רצה שהחומרא הזאת - למרות שיש לה מקורות בהלכה - לא תיכנס לציבור, כדי לשמור ממכשולות של חמץ דאורייתא ועכשיו קם

לו הכשר חדש, שצריך לפרסם את עצמו כדי להראות שהוא יותר פרועמ'ר מכולם, ומכניס לכל הציבור כולו חומרא חדשה, בשביל להרים את קרנו של ההכשר החדש...

עניני ספירת העומר

ספירת העומר וקידוש לבנה

הביא בס' מצות ספירת העומר: המנהג המקובל בבתי הכנסת לספור ספה"ע אחר התפילה, ואח"כ לקדש הלבנה, ויש לדון בזה האם מעיקר הדין הוא או מטעם אחר וכדלהלן. והנה, לפי מה שנתבאר בס' הקודם באותיות ד' וה' הרי גם בנדון זה י"ל דתלוי הוא במחלוקת הפוסקים אם יש דין קדימה למצוה של תורה על מצוה מדרבנן. דספה"ע מדאורייתא הוי, וקדוש לבנה מדרבנן, ואף לסוברים שבוה"ז ספה"ע מדרבנן עכ"פ יש לה עיקר מן התורה וכסברת המור וקציעה הנ"ל בריש סי' ט"ו דספה"ע קודמת לתפילת ערבית אף לשיטות דספירה בזה"ז מדרבנן דעכ"פ יש לה עיקר מפורש בתורה, משא"כ לתפילה שאף לה אלא רמז בדרך אסמכתא (מ"לעבדו") עיי"ש, ומאותו טעם יש להקדים ספה"ע לקדוש לבנה, וכל זה לפוסקים הנ"ל דמצוה של תורה קודמת ונתבאר שם דכן סוברים הרבה פוסקים, אך לדעת הלבוש (עפ"ד הפמ"ג) והשאגת אריה אין בזה דין קדימה וא"כ בנ"ד אין להקדים מטעם זה ספירה לקדוש לבנה. ויש לדון מצד דיני תדיר איזה מהן קודם, דמצד אחד קדוש לבנה מקיימים מידי חדש בחדשו, משא"כ ספה"ע שהיא רק בתקופה אחת בשנה מפסח עד עצרת, ומאידך קדוש לבנה רק י"ב פעמים ואילו ספה"ע מ"ט יום הוי, ויש לדון בכה"ג מה נחשב לתדיר, האם לפי ריבוי פעמים או לפי תכיפות זמני החיוב אף אם מעטים הם.

והנה שמעתי ממור"ר הגאון ר' אפרים דוב לנדוי שליט"א הוכחה לענין זה, דקירוב זמני החיוב זל"ז עדיפא מריבוי הזמנים, דאיתא בגמ' בשבועות דף ט' ע"א, על מאי דתנן בריש שבועות דס"ל לד' יהודה דעל שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף שעירי הרגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין, "א"ר אמר שמואל מ"ט דר' יהודה אמר קרא שעיר עזים אחד לחטאת לה/ חטא שאין מכיר בו אלא ה' יהא שעיר זה מכפר וכו'. תנא דבי ר' ישמעאל הואיל וזה בא בזמן קבוע (פי' שעיר יו"כ דחיצון) וזה בא בזמן קבוע (פי' שעירי ר"ח), מה זה אינו מכפר אלא על טומאת מקדש וקדשיו אף זה אינו מכפר אלא על טומאת מקדש וקדשיו, ומקשינן "אשכחן שעירי ראשי חדשים, שעירי רגלים מנול, וכי תימא הא נמי כדתנא דבי ר' ישמעאל, איכא למיפרק אי מדראש חדש שכן תדיר, אי מדיום הכפורים שכן מרובה כפרתו", ע"כ.

הרי מבואר מפירכא זו דשעירי ראשי חדשים נחשבים לתדיר ביחס לשעירי הרגלים, והרי שעירי הרגלים מרובים הם משעירי ר"ח, דשעירי ר"ח י"ב הן, ואילו שעירי הרגלים ט"ז הם, ח' דסוכות ושמיני עצרת, ד דפסח ואחד דעצרת, וכל שעירי הרגלים חדא ענינא הוו מחמת כפרתן, ואע"ג דלענין מצות הקרבנות הוי כל רגל ורגל מצוה בפני עצמה, וחזינן דקירוב זמני החיוב זל"ז עדיפא מריבוי הזמנים, וכיון ששעירי ר"ח הם מדי חדש בחדשו נחשבים לתדיר טפי משעירי הרגלים שהם בג' פעמים בשנה.

ומכאן יש ללמוד דקדוש לבנה שהוא מדי חדש בחדשו תדיר הוא מספה"ע שהיא בתקופה אחת בשנה, [ובפרט לשיטת הבה"ג ולפי דברי המהרלב"ח גם לשיטת התוס' (עיי' לקמן בפרק ט' סי' ל' ול"א), הרי כל הספירה חדא מצוה היא, ויש לדון בכלל אם נחשב לתדיר בריבוי פעמים בכה"ג, דאפשר דאזלינן בתר קיום המצוה ולא לפי מעשי המצוה].

שוב כתב מור"ר הגאון ר' אפרים דוב לנדוי שליט"א, דאולי יש לדחות הראיה ולומר דב' הענינים יש להם מעלה לכ"א מה שאין לחבירו, ויתכן עוד דמעלת ריבוי הזמנים עדיפא ממעלת הקירוב זל"ז, ומ"מ א"א ללמוד דבר שיש לו מעלה דריבוי זמנים מדבר שיש לו מעלת קירוב זל"ז, דמ"מ איכא למיפרך מה להמלמד שיש לו מעלה דקירוב זמנים, ולענין פירכא סגי בזה [וכי היכי דעבדינן בעלמא פירכא כל דהו, מיהו לא דמי], אע"ג דהמעלה בנלמד יתירה על המעלה במלמד, ולענין הקדמה ודאי דראוי למיזל בתר המעלה היתרה יותר. [ועי' טו"א חגיגה ב' ב' ד"ה גמר. ודוק]. עכ"ת.

בענין אם יבנה ביה"ק בספירת העומר

שמעתי מהג"ר ישראל אדלשטיין שליט"א שאחד מהאדמו"רים אמר שאם יבנה ביהמ"ק בספירת העומר, יש לדון האם יוכלו להמשיך בספירה בברכה, כיון דדמי לקטן שהגדיל בימי הספירה, שעובר מחיוב דרבנן לחיוב דאורייתא, והוסיף שדודו הגרש"מ דיסקין זצ"ל בעל משאת המלך טען שאינו כן, כיון שהחיוב דאורייתא תלוי רק בהבאת העומר, ולא בקיום ביהמ"ק, וסיפר הגר"י שאמר דברים אלו להגר"ד לנדוי שליט"א דגם זה אינו נכון, כיון שחיוב דאורייתא ליכא כיון שלא הייתה הבאת העומר, אולם חיוב דרבנן נמי ליכא, כיון שהחיוב דרבנן הוא משום זכר למקדש, וליכא דין זכר למקדש כשבית המקדש קיים, וטען ע"ז גיסי הגר"ר חיים משה בן נאים שליט"א דא"כ היאך מתחילים לספור בברכה, הא בעי' לחוש שמא יבנה ביהמ"ק, כמב' בסוגיא בתענית [ז"א] לגבי שתיית יין בכהנים, דחיישי' שמא יבנה ביהמ"ק ולא יהיה כהן הראוי לעבודה, וצ"ע. (רשימות הרה"ג ר"ר סויד)

הגאון רבי יצחק מאיר רוטנברג זצ"ל נלב"ע י"ח ניסן תש"פ

הגאון רבי יצחק מאיר זצ"ל היה מגדולי הת"ח בבני ברק וידיד קרוב לרבנו יבדלח"ט נביא כאן מעט מתוך הנכתב בספר 'נפש יקרה'. גדולי התלמידי חכמים היו דנים עמו, וסומכים על הכרעתו בענינים רבים, דיינים ורבנים היו דנים אתו בעניני הלכה והוראה הנוגעים לציבור וליחיד, ובהרבה ענינים היו עיני המדקדקים בהלכה נשואות לעקוב אחר הנהגתו בעניינים בהם היה טעון איזה בירור מצד ההלכה או המציאות. בענין זה ניתן להזכיר מכתב שכתב אליו הגאון הגדול ר' דוב לנדוי שליט"א בשנת השמיטה תשל"ג, בענין ההנהגה באיסור סחורה בשביעית ועוד:

אל מעכ"ת הרה"ג ר"י שליט"א שוכט"ס וגמח"ט.

מאד יקשה בעיני להטריח את כת"ר שליט"א, אבל בהיות הענין דלהלן גם צורך רבים מצאתי הצדקה בנפשי להעירו ולשאלו אודות ענין אשר פתורו וההנהגה המעשית ביחס אליו נעלמת מעיני רבים ונפשם אוותה דעת כיצד ינהגו בה כדת וכדין וכמדומה שלא אטעה אם אומר כי כת"ר הוא הראוי להנחותנו בדרך הראוי' בענין, ועל כן אצפה לתשובתו המפורטת וזכות הרבים תהי' תלויה בו ושכמ"ה.

הענין נוגע לשנת השמיטה אשר זכינו כבר להיכנס למחיצתה, וכידוע כי כאשר רבים ומסובכים דיניה והלכותיה, כן יקשה להרוצה לקיימה כהלכתה לכל פרטי' למצוא לפעמים את הדרך הישרה שיבור לו החרד לקיים מצות ד'...

...וכן אותם הנכנסים בדיון איסור קני' מחשוד דבר ש"ל זיקת שביעית [ועיול"ע דכי היכי דמצינו דגורו איסור מידה משקל ומנין בפירות חו"ל שאינו ניכרים מה דין פירות שישית שא"ל להכירם מפירות שביעית האם גם הם בכלל גזירה זו, וכמדוד' דיש ירקות הנלקטים לפני ר"ה שא"ל להכירם מהנלקטים אח"כ, וכן יל"ע בשימורים אם אין הרוב מהם משישית, יעוין חזו"א שביעית סי"ד ס"ק י"ב, ובניכרים ש"ד ואולי גם באריותם, וצ"ע ושאלת חכם].

ואכתוב בזה רשימה משוערת של מצרכים אשר כמדוד' הם בשימוש בהווה ומאד אודה לכת"ר אם יודיעני מאימתי יש לחוש להם, ועד אימתי, ואם יש עמו דבר להוסיף ולזכותני ולתועלת הרבים, מאד אודהו על זאת.

והם, משחות נעליים וכיו"ב, סבונים, צמר גפן, מכשירי ניקוי, והאם יש לחוש כיום לדברים הנצבעים שמא הצבע בא מקדוש, ספירט, והנה גם יש לדון בכל התרופות אבל חשבתי שלכ' אין בהם חשש, דכיון דמיני מלוגמא לכ' אינם קדושים בקדוש, וי"ל בזה מדברי הירוש' בב' מקומות בפ"ז ובפ"ח, ועוזרו"א סי"ג סק"ז, ולמה שהשרישנו שם מרן זצ"ל ס"ק י"א דדבר שהי' קדוש בקדוש"ש ועכשיו אינו ראוי אלא להסקה פקעה ממנו קדוש"ש, מיהו יעו"ש סק"ה א"נ לא פקע וכו' , ולמה דמבואר מדברי הראב"ד דדבר שנסרח פקע ממנו איסור ספיחין, עי' בדבריו פ"ד ה"א, א"כ י"ל דה"ה תרופות שכיון שכעת אינם ראויים אלא לרפואה פקעה קדושתם ופקע מהם איסור ספיחין נמי, גם אין בהם דין איסור קני' מחשוד (אם אינם בעינם וכדין פשתן ול"ע כעת בזה), אך כ"ז אינו מוכרח וצריך שאלת חכם, ואם יש עמו בזה דבר שמועה מקובלת מה אשמח לשמעה ולקבלה.

אקוה כי כת"ר בעינו הטובה ישיבני דבר על כל הנ"ל ואסיר תודה אהא לו על תגמולוהי עמדי ועם הרבים הנכספים לשמוע דבר ברור ומחוויר.